

शासकीय सेवेत असताना निवृत्त झालेल्या किंवा पायरोग, कर्करोग, यांसारख्या गंभीर आजारामुळे किंवा मानसिक किंवा शारीरिक विकृतीमुळे वैद्यकीय कारणास्तव अकाली सेवानिवृत्त झालेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या नातेवाईकांना अनुकंपा कारणास्तव शासकीय सेवेमध्ये नेमणूक वेणेवाचत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

आमन निर्णय, क्रमांक अकंपा-१०८४/१८२/सीआर-११५/विना-अ
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ८ मार्च १९८९

- पहा.—(१) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१०७६/वा.अ, दिनांक २३ एप्रिल १९७६.
(२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१०७६/वा.अ, दिनांक २१ जुलै १९७६.
(३) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१०७७/पहा-अ, दिनांक १ एप्रिल १९७७.
(४) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१०७९/सीआर-२४३/१३-अ, दिनांक ५ ऑक्टोबर १९७९.
(५) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१२८०/८१८/सीआर-३३/१३-अ, दिनांक १२ मे १९८०.
(६) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१२८०/१९५८/१३-अ, दिनांक १३ मार्च १९८१.
(७) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१२८१/४४३/१३-अ, दिनांक २४ मार्च १९८१.
(८) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१२८१/सीआर ११४/१९३/१३-अ, दिनांक १ एप्रिल १९८१.
(९) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक एमआरव्ही-१२८१/४१६/सीआर-११७/१३-अ, दिनांक २० फेब्रुवारी १९८८.

शासन निर्णय.—१. आमन सेवेत असताना निवृत्त झालेल्या किंवा पायरोग, कर्करोग, इत्यादी दुर्घटनेमुळे किंवा मानसिक किंवा शारीरिक अपंगत्व आल्यामुळे वैद्यकीय कारणास्तव अकाली सेवानिवृत्त झालेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या अवलंबित एमआरव्ही नातेवाईकांना अनुकंपा तत्वावर नोकरी देण्याची योजना उपरिनिर्दिष्ट आदेशानुसार शासनाने कार्यान्विष्ट केली आहे. त्यानुषंगाने आमन सेवेत असताना आपताताने अपंगत्व आलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या व्यक्तींवर परिणामी काम करणे शक्य असताना युवा, काम करणारे नागरिक जसांचे स्वेच्छेने सेवाशिवूरी स्वीकारली आहे अशा कर्मचाऱ्यांच्यामुळे नातेवाईकांच्या या योजनांना पात्रता देण्यात येत नाही. या योजनांनी अंमलबजावणी करताना अशा काही अवयवी उद्भवतात की, ज्यामुळे त्यांचा फायदा नाही होताना तेणे शक्य होत नाही. याचाचार्थ ठरवून घेतला जातो. याचाचार्थ ठरवून घेतला जातो. याचाचार्थ ठरवून घेतला जातो.

(१) मध्यस्थता नियमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या नातेवाईकांना अनुकंपा तत्वावर नोकरी मिळण्यासाठी अर्ज करण्याची मुदत, सदर कर्मचाऱ्यांच्या मृत्यु/अकाली सेवानिवृत्तीपासून एक वर्षाच्या आत किंवा त्यावेळी संबंधित नातेवाईकांना आवश्यक ती शैक्षणिक पात्रता प्राप्त केली नसल्यास किंवा मिहित विना नवीनपणे प्राप्त केली नसल्यास त्यांचे या योजना वरून वगळण्यात येत आहे. अनुकंपा कारणास्तव नोकरीसाठी संबंधित नातेवाईकांना करावयाचा अर्ज, शासकीय स्वीकृती दिवसा/अकाली सेवानिवृत्त झाल्याच्या दिनांकापासून पाच वर्षांच्या आत करावयाचा पाहिजे. या पाच वर्षांच्या मुदतीमध्ये शैक्षणिक अर्हता प्राप्त केली असे करण्यासाठी पूर्वीच्या तीन वर्षांच्या मुदतीला देखील अंतर्भाव आहे.

(२) अनुकंपा तत्वावर संबंधित नातेवाईकांनी शैक्षणिक पात्रता व त्या अनुसार राज्य शासनांतर्गत कोणत्याही तृतीय व तृतीय श्रेणीच्या, सरळ सेवा प्रवेशाने भरल्या जाणाऱ्या पदावर नियुक्ती करता येईल. मात्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेतील पोलीस उप निरीक्षक, विचारी निरीक्षक, मोटार वाहन उप निरीक्षक, रेंज वन अधिकारी इत्यादी तृतीय श्रेणीच्या कार्यकारी (प्रशिक्षणपूर्व) पदावर नियुक्ती देता येणार नाही. या नियमानुसार निवृत्ती मिळण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारत आयोजित झालेल्या परीक्षांमधील आवश्यकता नाही. त्याच तरीच नियमानुसार सदर पदावर नेमणूक करण्यासाठी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचा कक्ष वेळोवेळी आवश्यकता नाही.

(३) सेवानिवृत्ती आस्थापनेवर नियुक्ती झालेल्या कर्मचाऱ्यांच्या ने कर्मचारी कलेक्टर कार्यान्वयन व नियंत्रण मंडळाने आस्थापनेवर येतात व १० वर्षांच्या मेवेनंतर स्थायी आस्थापनेवर येतात आणि त्या कर्मचाऱ्यांना नियमित आस्थापनेवरील कर्मचाऱ्यांना लागू असणारे सर्व नियम लागू होतात अशा स्थावरित आस्थापनेवरील कर्मचाऱ्यांच्या नातेवाईकांना देखील या योजनांना फायदा देण्यात येईल.

(४) अनुकंपा तत्वावर नोकरी देण्यास संबंधित नियुक्ती शर्तिकांवर मध्य आहे. अशा नियुक्तीसाठी निवृत्त मंडळाच्या वेळोवेळी आवश्यकता राहणार नाही.

(५) बरीकरकी कोणत्याही नियम शिथिल करण्याची शक्ती शासनाकडे राहिली. तथापि, अशा प्रकारे नियमाने शिथिल करण केल्या महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेतील वॉ-३ च्या पदावर पदाच्या व्यक्तीची नियुक्ती करण्यापूर्वी आपोआपच मर्यादा येता पाहिजे आणि अशा मर्यादा येण्यापूर्वी सामान्य प्रशासन विभागाची पूर्वसंमती देतली पाहिजे.

२. तरीच परिच्छेद १ (२) मध्ये उल्लेख केलेल्या पदांची पोलीस उप निरीक्षक, विचारी निरीक्षक, मोटार वाहन उप निरीक्षक, रेंज वन अधिकारी इत्यादी तृतीय श्रेणीतील कार्यकारी (प्रशिक्षणपूर्व) पदांच्यातिरिक्त वर पदांवर अनुकंपा तत्वावर करावयाच्या नियुक्त्या महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षेतील वॉ-३ च्या पदावर पदाच्या व्यक्तीची नियुक्ती करण्यापूर्वी आपोआपच मर्यादा येता पाहिजे आणि अशा मर्यादा येण्यापूर्वी सामान्य प्रशासन विभागाची पूर्वसंमती देतली पाहिजे.

(वा.म.म.) एच ३१७/९ (७,५००-३-८९)

३. वर परिच्छेद १ व २ अन्वये सुधारणा करण्यात आलेले विभाग वरिष्ठतेने क्रमवार संपूर्ण नियमावली तशी असेल ती दर्शविणारे जोडपत सोबत जोडले आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार तसा आहे.

सुपुत्र स. मोकाम्नी,
जग सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति

राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल्स, मुंबई ४०० ०३१.

मुख्य मंत्री यांचे सचिव,

सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव,

सर्व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,

*प्रबंधक, मूल शाखा शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,

*प्रबंधक, अपील शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,

*प्रबंधक, लोकआयुक्त व उपाय लोकआयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,

*सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (१० जादा प्रतीगट),

*सचिव, महाराष्ट्र विधानसभा सचिवालय, मुंबई,

*सचिव, महाराष्ट्र विधानपरिषद सचिवालय, मुंबई.

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व हप्त्यावारी), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा परीक्षा), मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व हप्त्यावारी), नागपूर,

महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा परीक्षा), नागपूर,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

मुख्य लेखा परीक्षक (निवासी लेखे), कोकण भवन, नवी मुंबई,

सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

सामान्य प्रशासन विभाग/कार्यालय-८,

सामान्य प्रशासन विभाग/कार्यालय-१२ म. १४ अ.

सर्व संसदीय विभाग (सामान्य प्रशासन विभाग वगळत),

मिनिस्ट्राल या मंत्रालयीन विभागांच्या निमित्तणावलीत सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख.

*पत्तावे.

१२/४ चा कपांक

प्रत माहितीसाठी व मार्गदर्शनासाठी असेल.

जोडपत्र

शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क. अ.क्र.पा-१०८४/१८२/सीआर-१५९/वि.अ, दिनांक ८ मार्च १९८९ चे जोडपत्र.
(परिच्छेद ३ पहाता)

अनुक्रमा कारणास्तव शासकीय सेवेत नोकरी देण्याबाबतची सुधारित नियमावली

(१) महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या सर्व कार्यालयांत अनुक्रमा कारणास्तव कार्यालयाच्या नेमणुतीचा हे नियम लागू राहतील.

(२) खालील घटनांमध्ये मोडणाऱ्या शासकीय कर्मचार्यांचे (रूपांतरित स्थायी व अस्थायी आस्थापनेवरील कर्मचारी सहित) छगगने नातेवाईक या नियमानुसार अनुक्रमा कारणास्तव शासकीय सेवेत नेमणुतीसाठी पात्र असतील :---

(अ) शासकीय सेवेत असताना दिवंगत झालेले कर्मचारी.

(ब) क्षय, कर्करोग इ. मंमीर आजारांमुळे, संक्षम वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या प्रमाणपत्रानुसार अवली निवृत्त झालेले कर्मचारी.

(क) (१) मानसिक किंवा शारीरिक विकलांगता आल्याने, संक्षम वैद्यकीय अधिकाऱ्याने पुढील सेवेसाठी अक्षम ठरविल्याने, अवली निवृत्त करण्यात आलेले किंवा तरील कारणास्तव सेवेतून काढून टाकण्यात आलेले कर्मचारी.

(द) (२) शासकीय सेवेत कर्तव्य बजावत असताना आपात्ताने अपंग झालेले परंतु महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीनेतन) नियम, १९८२ मधील नियम ७२(३) अनुसार पर्यायी पद देऊ नसतही ते न स्वीकारता सेवानिवृत्ती स्वीकारणारे कर्मचारी.

(३) (अ) दिवंगत/अवली निवृत्त शासकीय कर्मचार्यांची विधवा/पत्नी, मुलगा किंवा अविवाहित मुलगी ही या नियमानुसार नेमणुकीस पात्र नातेवाईक मानण्यात येतील. त्यापैकी कोणीही व्यक्ती नेमणूक स्वीकारू शकत नसल्यास सदर कर्मचार्या-वर अवलंबून असणारा अविवाहित माऊ किंवा बहीण यांचा नेमणुकीसाठी विचार करता येईल.

(ब) सदर नेमणूक शासकीय कर्मचार्यांच्या फक्त एकाच नातेवाईकास देता येईल.

(४) (अ) (३) अनुक्रमा तत्समतर संबंधित नातेवाईकी शैक्षणिक पात्रता व वय यांनुसार राज्य शासनांतगत कोणत्याही तृतीय व चतुर्थ श्रेणीच्या सल्ला सेवा प्रवेशाने भरल्या जाणाऱ्या पदांवर नियुक्ती करता येईल. मात्र लोकसेवा आयोगाच्या कक्षोतील पोलीस उप निरीक्षक, निरीक्षक निरीक्षक, मोटार वाहन उप-निरीक्षक, व वन अधिकारी इत्यादी तृतीय श्रेणीच्या- कार्यकारी (एग्जिक्युटिव्ह) पदांवर नियुक्ती देता येणार नाही. ह्या नियमानुसार नियुक्ती मिळण्यासाठी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या स्पर्धा परीक्षेस बसण्याची आवश्यकता नाही. तसेच तरील नियमानुसार सदर पदांवर नेमणूक करण्यासाठी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचा सल्ला घेण्याची आवश्यकता नाही.

(ब) (४) संबंधित पदासाठी विहित शैक्षणिक पात्रता आणि निम्न त्रयोमयस याबाबतच्या अटी या नेमणुतीसाठी कदाक्षाने पाळण्यात येतील. परंतु उल्लेख त्रयोमयसिची अट राहणार नाही.

(क) (५) तथापि, दिवंगत/अवली निवृत्त कर्मचार्यांची विधवा/पत्नी, शैक्षणिक पात्रतेव्यतिरिक्त, इतर अटी पूर्ण करित असल्यास मिळ्या नावतीत चतुर्थ श्रेणीत नेमणुतीसाठी शैक्षणिक पात्रतेची अट शिथिल करता येईल.

(५) (अ) अनुक्रमा कारणास्तव नेमणुतीसाठीचा अर्ज शासकीय कर्मचारी दिवंगत/अवली निवृत्त झालेल्या दिवसापासून ५ वर्षांचे मुदतीत करणे आवश्यक असेल.

(ब) (६) दिवंगत/अवली निवृत्त कर्मचारी ज्या कार्यालयात काम करीत होता, त्या कार्यालयातील संबंधित नियुक्ती प्राधिकारी या नियमानुसार नेमणूक देण्यास संक्षम राहिल. त्यासाठी त्याने निवड समितीचा सल्ला घेणे आवश्यक नाही. मात्र नातेवाईकाचे सदर प्राधिकार्यांकडे उपरिनिर्दिष्ट मुदतीत नेमणुतीसाठी अर्ज करणे आवश्यक राहिल.

(१) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१२८१/४४३/१३७, दिनांक २४ मार्च १९८१.

(२) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१२८१/१४१६/सीआर-१५७/१३७, दिनांक २० मे १९८१.

(३) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१०७६/१२, दिनांक २१ जुलै १९७६.

(४) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१२८१/सीआर-११४/१२३/१३-अ, दिनांक ७ मार्च १९८१.

(५) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१२८०/८५८/सीआर-३३/१३-अ, दिनांक १५ मे १९८०.

(६) शा. नि. सा. प्र. नि. क. एमआरव्ही-१०७७/१०७, दिनांक १ एप्रिल १९७७.

